

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Isagoge Ad Amorem Divinvm

Pennequin, Pierre

Antverpiae, 1661

12. Quomodo amor sanctus per orationis semitam clientem deducat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47132](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47132)

tes tramitē insistere compertum: quam etiam in sanctorum aliorū rebus gestis varietatem Deus à nobis spectari voluit, ut gratiarum ejus distinctionem ac multitudinem suspiceremus, & illi prius tum aliis, qui gratiarum ornamentis ita variegati ut stellæ in firmamento Ecclesie resfulgent, gratularemur. Movet S. Eucherium & ad fugam sæculi lecta ista Pauli sententia: *Præteris figura luminis mundi*; alium ad idem compellit illud S. Stephani effatum concionatoris voce, atque ardore animatum: *Video Cælos apertos*: S. Teresiam dies aliquot sanctis affectibus aluit ille versiculus: *Beatus Vir, quis inmet Dominum*. Aliam ex ejus sanctimonialibus mirabiliter quatuor diebus afficit illud S. Joannis ad Judæos dictum: *Medius vestrum stetit, quem vos nescitis*: Non neminem ad moras omnes, & mundi vincula disrumpenda concitavit, illud S. Pauli Hebræos adhortantis: *Festinare ingredi*; ut hinc discamus ex ejusdē codicis lectione, velut ex Pharastra Spiritus Sancti, quàm varietate Sagittæ ad mortalium corda ferienda deprōmantur.

CAPUT XII

Quomodo. Amor Sanctus per orationis semitam clientem deducat.

Cum in prima, & secunda hujus Isagoges parte de oratione ex instituto multa dixerim, hic tria potissimum persequar: nimirum Amorem Sanctum frequentis & sinceræ, & simul incensæ orationis parentem existere, nullam disertiozem ad orandum linguam esse, quàm amoris; fructuosioream eam orationem esse, quæ parum discursus habet & plus habet affectus, præstantissimum verò quæ tota, Amor est.

Apud sanctos Patres Eremi valuerat ea opinio, ut crederent propriæ infirmitatis cognitionē, ac indigentiam, & labendi timorem ad diligentem, assiduam quæ & indefatigabilem orationem ab homine impetrandam supra cetera plurimum habere momenti; humilem, cum sine Deo nihil possit, frequenter ad illum recurrens & cum nec bonum ex se ipso cogitationem formare valent, eam orando ut consequatur cœti; hinc in ore continuo habere versiculum illum: *Deus in adiutorium meum intende*; indigentem verò etiam ad orationem subsidij causâ

1. Amor est parens orationis.

2. Oratio sit humilis.

confugere, adeoq; mendicos dies dimidios in alicujus tēpli vestibula oratores, ut potiùs eleemosyna rogatores consistere: eos vero quos ob alicujus periculi imminētis magnitudinem metus inyasit, supplices continuò ad cælum manus tēdere, & opem subsidiumq; implorare, ut propterea communi proverbio feratur, cum qui orare nescit, maris pericula experiri oportere quando urbis ob hostibus obsessæ in procinctu est oppugnatio quantum ardoris ad orandum, in matronis, & reliqua imbelli turba gladij impendentis timor excitat? Et cum reus ad furcam damnatus, aliquem elemeritæ doctum speresse existimat, si iudicem orando flectere valeat, quot verbis, quot lacrymis, quātā importunitate id impetrare nititur. ut merito Guilielmus Parisiensis in divina sua Rhetorica se accuset vecordia, quod forte proximus in inferorum patibulo non inveniat Lacrymis, quibus à supremo Iudice eorum exemplo misericordiam exoret.

Atque et si hæc omnia vera sine Amori nihilominus ad orationis magisteriū primas partes deferendas censeo: si enim oratio est amabilis cum amico sermocinatio, quis hanc aut excogitabit facilius, aut producet libentius, aut frequentabit studiosius, aut pertinet ardentius quam Amor?

Hic cordaligat, & vinculo imperstrectibili cæteros animi sensus, linguasque connectit: Avarum auri cupiditate insipientem videmus de auro, ejusque incrementolibenter cogitare, & cum suis similibus de modis illud augendi cupidè audire, & loqui, & indefatigatè negotiosis commerciis incumbere: *Cupiditate pecunia, inquit Chrysothomus, velut amens agitatur, nihil laboris sentit.* Qui puellam dederit, semper illam aut corpore, aut cogitatione præsentem contemplatur, eisque circumfert imaginem quam in illâ representatam nonnunquam etiam sermone compellat: ut proinde mirum non sit, si amans Deū anima orationem habeat in deliciis, eamque omni loco, omni tempore cum amato per immensitatem ubique presente sine fatigatione, imò cum voluptate frequentet: ut merito dicere possis: Qui non libenter orat, parum amat.

Jam sinceritatē, & fidelitatem, quæ potissima laus est orationis, ab Amore etiam existere ostendamus: fidelis & sincera est oratio, quæ proprio gustui aut saporis nō studet, sed ad instar balsami non mixti tota in Dei cultum, honoremque consumitur. Non est similis Petro terga vertenti inter tenebras, terroresque nocturnos, ad vocem loquacis ancillulæ, & inter

inter delicias montis Thabor mansiones figere cupienti. Non desistit ab orando ob involuntarias mentis aberrationes; non illam ariditates debilitant, sed ad constantiam potius animam, non dæmonum terriculamenta infringunt; sed ut in Xaverio legimus, in incepto obfirmant: facit quod solet Statarius miles; omnes hostiles impetus immobilis excipit: actum temporis ad longiora spatia se extendit: impletque illud præceptum Ecclesiæ: *Si Spiritus potestatem habentis super te ascenderit, locum tuum ne dimiseris.*

4.
Deo ad-
scribant
quod acci-
perunt.

3.
Sincer.

in 2. fol.

Aliam præterea fidelitatem docet Amor sanctus; ut quidquid in oratione deliciosum, quidquid celeste, & humanæ imbecillitatis vires excedit, id totum Deo referat acceptum: Amor secundum S. Gregorium *quadam notitia est*: quia suo lumine duo ostendit; optimum Dei, & pessimum nostri: ac quidquid boni in animam orationi immersam illabitur, ab illo primo fonte profluere, quidquid verò ferulerenti aut turbulenti, aut tenebricosi offunditur, à nobis proficisci demonstrat: Atque ab ejus luce procedunt, profunda illa in principio orationis demissiones: hinc altiquæ cum Abrahamo dicunt: *Loquar ad Dominum cum sim pulvis & cinis.* Alii cum Augustino: *Memoratio Domine, quia pulvis sumus: sed ci-*

to exaudi, complue mi, ne sim pulvis, quem projicit ventus à facie terra. Alii cum S. Teresa, se ut egentissimi mortaliū ad Imperatoris opulentissimi, benignissimi, & munificentissimi pedes se abjiciunt: Alii cum S. Gertruda, ut implumes aviculæ genuit è nidulo, & ad volarum pennas expectant, aut enim solitario inter Eremiticulas, ad instar caniculæ micæ de mensa cælesti delabentes præstolantur: alij cum S. Bernardo se ranas de palude limosâ coaxantes reputant: Alii Jobi historiam animo recolentes, se demunculum inter filios Dei comparentem existimant: alij vermiculo super terram reptanti, aut bufanide terra vitam sustentanti se similes putant, & cum à Deo ad colloquium admittuntur, idem evenire sibi persuadent, ac si Monarcha aliquis tam fœdum animal in conspectum admitteret; aut si de folio descenderet ut aciculam è terra tolleret, eamque suo paludamento affigeret. Major certe Deum inter & Seraphinorum præstantissimum, quàm inter hunc & vermiculum est perfectionis distantia, quia ista infinita est, hæc verò certis limitibus coercetur.

Cum verò anima per hos angustos tantæ demissionis aditus in Dei progressu conspectum ad altissimam contemplationem ad raptus & extases, & cælestis am-
plexus.

5.
Maximè
raptus &
extases.

Bbb 3

plexus, inexplicabilesque delicias admittitur, putatne aliquam fidelitati suæ labem asperget, sibi que de tantis muneribus & gratis aliquid tribuet? minimè verò: potius cum S. Teresa exclamabit: O quàm bonus es Domine? què fieri potest, ut erga tam vilem animulam tam humaniter te geras? an meorum tam cito enormium criminum excidit tibi memoria? An honoris tui cura te non tangit? an non metuis, ne apud homines tua dona vilescant, quæ in tam fætida vascula prodigus effundis? Interim etiam attonitæ simulis cum S. Petro prostrata ad Christi pedes, seque vel ejus conspectu indignam sentiens dicet: Exi à me Domine, quia homo peccator sum.

6. Et orationis ardorem. Jam ardorem orationis ab amoris igne progigni clarius est quàm ut pluribus probetur, non de flammis illis visibilibus & conspicuis, quæ viros Sanctos dum orationi insisterent cinxerunt sermo mihi est. Non de illis quæ flammæ ore profundere, ut S. Lutgardis, & duo fratres solitudinem incolentes visi sunt: non de Stanislao Koska, quem orantem ita vehemens ardor urebat, ut linteis madefactis pectori appositis temperandus esset: Nihil de S. Filano Abbate Scoto, de S. Ida, B. Angela, S. Ignatio, Vincentio, quorum vultus inter oran-

dum ad instar solis collustrati, radiosque ejaculantes eorum cellulas splendore meridiano illuminabant, ad hunc etiam Amoris ardorem pertinere arbitror, ea vis cereos, lampades, & carbones accendendi, quàm in S. Audomari, S. Aldegundis, S. Aldevina, S. Severini & Theodosij aliorumque rebus gestis accidisse legimus: sed & illam à B. Elifabeta orante in pectore juvenis una precibus insistens excitatam caloris vehementiam ut illum cogeret exclamare, deprecarique ne porrò pergeret, se tantis ardoribus tolerandis parem non esse. Verùm, ut dixi, de his & similibus mihi sermo non est, quæ admirationis sibi plurimum conciliant, imitationis verò perparum: de iis ergo flammis ago, quæ orationis tempore animos accendunt, ac supra res caducas in cælum ferunt, Deoque uniunt, amore suavi, sed ardentissimo, & efficacissimo: has ab Amore, de quo agimus, proficisci, & illum ipsum augere certum est.

Amans anima, ajebat B. Petrus Alcantara, homo ab amore divino igneus, inter orandum celeriter ignescit, ac discursibus intellectus, & reflexionibus valere justis cælesti flammâ correpta, cum amato citò conjungitur, illumque admiratur, laudat, benedicit: de bonorum magnitudine & copiâ, quam

quam in illo invenit, gratulatur, mille modis se illi dedicat, & in ejus amplexibus conquiescit: Verum cum illam Deus in cellam vinariam amoris admittit ibi velut ebria, & extra se abiens sui que oblita, ad eam orandi excellentiam evehitur, ut quod sentit, non oratio vocanda sit, sed Amor; amat enim tum anima, & hoc solum novit, quod amet. Si quæris, quomodo & quid amet? nihil aliud tibi dicit cum Bernardo: *Amo, quia amo*: addetque cum Hugone de S. Victore: hunc amorem omnis quodammodo notitiæ expertem: *quia plus diligitur, quam intelligitur: intrat dilectio, & Deo appropinquat, ubi scientia foris stat*. Accidit tum intellectui, quod homini altissimum montem, qui supra nubes cacumen attollit, ascendenti; ubi enim nubes bene madidus, & aspersus penetravit, atque ex iis emerfit; si deorsum despiciat, nihil amplius eorum, quæ in terrâ sunt aut in eage runtur, intueri potest, nubibus conspectum intercipientibus; si sursum verò oculos efferat, radios aliquot & claritatem vaporibus illuminatis permistam, & nihil præterea videt: ita fit cum intellectu hominis ad sublimem orationem Dei beneficio provecti: hinc assurgit quantum potest; sed cum lumen supernaturale non ultra radios suos proferat, subsiste-

re cogitur voluntate intereâ Amoris impetum sequente, unde contingit quod Dionysius annotat; ut ignotè quodammodo accedatur ad Deum, & amans in unum cum Deo amato transformetur.

At, inquires, quæ tandem oratio alas subministrabit, ut ad hunc amoris gradum mens humana pertingat: Oratio, ut alibi dixi, cujus principium & finis amor est, quàm scilicet amor excitat, & quæ in solo amore conquiescit. Ad hanc assequendam tria ex consilio S. Bernardi observabis; conscientiæ puritatem, solitudinem animi potius quàm corporis, tertio perseverantiam. Si Patrum, virorumque doctrinâ & sanctitate præstantium doctrinam audis à meditatione incipies, vitæ præfertim, & Passionis Christi Domini; quandoquidem ille sit Via, Veritas & Vita, per quem in arcana divinitatis ingredimur: sed cum aliquos magis concitatione affectuum, quàm ratiocinatione proficere, & ad Amorem concipiendum præparari experientia doceat, hic meritò locum habere debet, illud sapientis pronuntiatum; *Gloria magna est, sequi Dominum*. Sunt qui hac in parte in diversa prorsus abire quibusdam videntur, cum tamen in eundem scopum prorsus collineant: hi enim volunt materiam disponas, puncta

7.
Ad quem
ducet A-
mor.

Sic à me-
ditatione
incipias.

namque
remittit
non non
non non
non non
non non
non non

8.
Aut à præsentia Dei,

puncta meditanda dividat, super illa ratiocinando discurras & aliquem amoris ignem inde elicias, ac amico cum Amato colloquio finias, qui modus à fructu copioso & experientia cōprobatu nullius calculo cum ratione rejici ac improbari potest. Alij verò compendiosiore viam, ut sibi videntur nacti, animam à præsentia Dei ordiri volunt, & omnibus facultatibus in ejus conspectū cum silentio venerabundis, expectare subsidium, de cælo, lumenque ad amorem, quibus in Deum ferantur suavius, eique ardentius copulentur, habent utrique eundem scopum; & simul in primo orationis accessu conveniunt; volunt enim à præsentia Dei, profundaque animo demissione, sui que dissidentia fundamentum jacti: assentiuntur præterea, ubi Deus animam occupat, & detinet ibi illam gradum figere ac consistere debere, nec de progressu, materiaque antea præparata sollicitum esse oportere; nec operationem Dei tuam longè nobiliorem ac præstantiorem inutili solitudine impediatis.

9.
Si animus flammis non concipit meditando, excitandus ignis.

Præterea eos, qui in secunda sunt opinione, nolle permittere arbitror, ut cum orandis animus à Deo illabente & gratia sua illam excitante non attollitur otiosus torpescat cælestis auxilij expectatione suspensus: nam dum

ventus deficit, solent nautæ remis admovere manus, & navim impellere, & dum hortus cælestibus imbribus non irrigatur, ad aquam à cisterna hauriendam Hortulanus insuadat: tempus alioquin infructuose labitur, & affectatur miraculum simile Eliæ, cujus hostiam ignis de cælo delapsus absumpsit: hinc merito ad manum debet esse disposita materia, circa quam animus, etsi cum difficultate, se exerceat: neque existimo aliquem esse tam insulsum, qui meditationem mysteriorum humanitatis Christi, ad tirones amandet, cum altissimæ contemplationis materiam suppeditem, quam regustasse Deiparam post Christi Ascensionem constantissimè memor, quâ plerosque ad extaticas transformationes gradum fecisse experientia testatur, cum ad divinarum perfectionum contemplationem mentem atollere nunquam possent.

10.
Persuadeo mihi præterea, neminem astringere velle meditationem ad ratiocinationes atque discursus ac indagaciones adjunctorum rei ad contemplandum propositæ; ubi eam jam longa exercitatione ita exploratam, excussamque habent, ut novi aliquid intellectus, quod voluntati proponat, non inveniat: hoc enim est operam ludere, & nullo profectu fatigare intellectum, qui cum

cum alimenta non reperiat, evagatur, & ad instar apiculæ, ad alios flores disparatos convolat. Voluntas verò ad objectum amabile sibi clarè propositum, amore confestim inflammatur, frigusque suum incusat, & quò diutius adhærescit, eò ardentius afficitur, & in varios actus erumpit, subministrante novas semper flammulas objecti propositi bonitate. Hinc est quod S. P. Ignatius magnus orandi magister, tali tempore vult orantem de transitu ad alia puncta sollicitum non esse. Malum ergo otium, inertiamque fugiendam censent omnes, præsentiam Dei in intellectu, ut orationis fundamentum, & evagationum frænum atque obicem, omnes etiam curandam volunt, discursum verò minui, dum affectibus voluntas ad amorem excitandum alendumque inflammatur, & planè tollendum dum sanctis hisce ardoribus officit potius, quàm juvat, omnes sentiunt: Gerson, qui totos quadraginta annos in oratione mentali se diligenter exercuit, quòique de Theologia mystica, altissimæque contemplationis arcanis pulcherrima monumenta posteritati reliquit, arbitratur plerisque simplices idiotas, solius præsentia divinae exercitatione, & actum fidei de Dei bonitate, & amabilitate frequentatione, ad altissimum contem-

plationis gradum esse provecctos, adjuncta vitæ puritate; atque inter cæteros, ait se offensusse significat. minam magnæ simplicitatis, & integritatis, quam cum interrogasset, quomodo intus in animo se haberet, respondisse: Deo laus, animum expedi vi ab omni rerum creatarum cupiditate, atque in Deo solo defixi: seque tum dixisse: Ibi siltte; sufficit, si res se habet ut dicis.

Tria tamen hinc observanda existimo: Primò, an is, qui huic orandi modo insistit, aliquà vanitatis aurâ asslerur, idque confectetur quia hujusmodi orationis genus efferi laudibus, & qui eam sunt assecuti, in aliqua apud homines æstimatione esse inaudit: 2. An id agat fugâ laboris, quia puncta disponere, & quasi quibusdam compedibus illigari, vim intelligendi, perquam laboriosum esse judicat. 3. An inde fructus solitus enascatur, v.g. perturbationum animi moderatio, rerumque caducarum despicientia cum sui victoria convincta; an verò solus gustus queratur, qui amoris proprio nutriendo potius quàm Amoris sancti incremento deserviat.

Atque etsi similibus miserae deceptis plenæ sint historia, unicam tamen ex Gersone producendam censui, de femina quadam, quam appellat Mariam de Valentianis,

Ccc quæ

11.
Ne otio torpeat.

11.
Notanda pro cavenda superbia.

ibi supra.

13.
Medietur
is de vitæ
Christi
mysteriis
ob varios
fines,

quæ de præminetia & prærogativis Amoris sancti magnâ ingenij subtilitate librum conscripsit, in quo dicebat inter alia, hominem ad eum amoris gradum evahi posse; ut divinis, humanisq; legibus solutus solius amoris imperio regatur, qui error illuminatorum fuit.

Operæ pretium meo iudicio, faceret, qui ad hos superbiæ motus in istis infringendos, eos ad solius vitæ Christi meditanda per aliquod tempus mysteria etiam renitentes allegaret: 1. humilitatis exercendæ gratiâ, quâ non parum indigere videntur. 2. Ut sanentur ab errore intolerabili, quò Verbi Incarnati divinas actiones, passionisq; inter imagines corporeas, quibus mentem exuere conantur, reponant. 3. Ut ingrati animi turpissimâ notam fugiant, quò tantorum beneficiorum, quæ nobis Incarnatio Christi contulit, memoriam spontaneâ oblivione sepeliant. 4. Quia illi ut cæteri hominum humanæ vitæ casibus, & calamitatibus expositi, egent Christi exemplo, quo animentur; præsentia, quâ confortantur, & subsidio, quo vincant, & coronentur. 5. Quia à sanctissimis viris, feminisq; qui altissimæ contemplationis dono floruerunt, quales fuere S. Augustinus, Bernardus, Franciscus, Catharina Senensis, Theresia &

complures alij, hæc fuit usurpata, ac frequentata exercitatio: quas inter postremo nominata, vult ut non semel, sed sæpius ad ejusmodi meditationes obeundas adigantur ij, de quibus supra egimus; neque admittendam esse eorum excusationem, quasi id facere non possint; contrarium enim suo se experimento didicisse.

Ultimam hâc monitionem sub-
jicio, ne qui continuâ siccitate, ^{14.} Qui er-
geluque in suis orationibus labo-
rare sibi videntur, omni se idè ^{duis est te}
amore vacuos existiment, late il-
le plerumque sub istis crucibus, ^{se putet a-}
& plerumq; vehementior & for-
tior, quàm dum inter medias ^{more va-}
consolationis flammis undique ^{cuum.}
spirare & ejaculari creditur. Quis
credat Davidem, dum Gemebun-
dus exclamat: *Fuerunt mihi lacry-*
ma mea panes die ac nocte. aut Spon-
sam in Canticis, dum querelas
suas ingeminat, dicens: *Quæsi-*
eum, & non inveni, aut Christum in
cruce lamentantem: *Deus, Deus*
meus ut quid dereliquisti me; aut
B. Virginem triduo amissum fi-
lium lugentem, eumque cum ma-
gna animi anxietate vestigantem;
hos inquam omnes tristitiæ na-
bitus & caligine circumfusus,
nò intus ingentibus amoris flam-
mis arsisse? Veller aliquis in ea
interiori siccitate pro Christi glo-
ria, & amore in ardentem rogos
infi-

infilire, vellet concidi gladiis, leonum lacerari unguibus, & mille mortes subire, ut Christo, quem absentem arbitratur, arctissimo amoris nexu copulari possit, hoc ambit, hoc suspicat, hoc integrâ orationis horâ repetit, & hunc amore carere putabimus? ego verò in hujusmodi pectoribus plus amoris sapius delitescere arbitrator, quàm in aliis, qui oratione, quàm vocant quietis & silentij, dies & annos perfruuntur: facile est cum Elia, dum Deus offert & invitat, curram igneum conscendere; facile cum muliere in Apocalypsi, dum Deus alas subministrat, in desertum contemplationis evolare; quod non libenter, & cum voluptate experiatur Deum in se aurea illa promissa complementem: *Extollam te super altitudinem terræ?* Verùm cum hæc omnia desunt, cum homini omnes amoris vires colligendæ, ut ad Deum accedat, & cum fugient quodammodo ac se occultante uniat, cum dæmonum oppositus pervincendi, atque naturæ corruptæ ac fatiscientis superandæ infirmitas, & inconstantia, cum adversis ventis, ac undique circumfundentibus se tenebris magnâ contentione, & longo tempore navigandum, amore tunc opus esse intensissimo nemo est qui inficietur.

CAPUT XIII.

Media ab Amore divino subministrata ad horas Canonicas debent, & cum fervore recitandas.

Meritò inter Amoris curas, hæc una maxima censeripotest, ut in Ecclesia militante ad æmulationem Triumphantis à personis ad id deputatis Deus, ut S. Augustinus loquitur, *Ametur laudando, & laudetur amando:* atque utinam hoc tam heroicum imò Angelicum munus à plerisque diligentius obiretur! Vidit aliquando B. Hermannus, dum canendis Psalnis diurnum Officium haberetur Angelos è caelo in Chorum descendere, thuribula fumantia gestantes, & aliquos quidem odorato incenso perfundere, qui fervidè corde simul & ore canebant, atque in super incensatione absolutâ, eis inclinato capite exhibere reverentiam; alios verò ad alia animo distracto vagabundos præterire ne conspectu quidem dignatos, nonnullos etiam, quod graviore culpâ infecti essent, perhorrescere.

Similia fere sancto Bernardo ostensa sunt: vidit enim ille Beatos

Ccc 2 Spiritus,

I.
Officium
Canonicū
est quædã
cælestis
curiæ i-
mitatio.